

es saia

PRINCE
10/10

D'ALGAIDA

nº 39   Març de 1.984   preu: 65 ptes.

CONSIDERACIONS SOBRE POLÍTICA CULTURAL

És un fet inqüestionable que el nostre poble ha viscut durant segles sotmès a una política d'anihilació de la seva personalitat, suportant un treball de sapa que mirava de soscavar els seus fonaments culturals; d'aquesta temptativa d'enfonçament n'ha estat responsable gent de fora, però, també, persones i institucions de casa nostra que han fet el joc a aquesta maniobra. La conseqüència natural i inevitable ha estat la pèrdua de tot un seguit de valors i una situació actual plena de deficiències en aquest àmbit de la cultura.

Però el que seria imperdonable fora de no aprofitar la possibilitat que es presenta a hores d'ara d'iniciar un recobriment i de rescabalar al manco una part del terreny que hem perdut.

Potser la primera passa hauria d'esser fer un estudi científic i profund de quines són les nostres mancances en el camp de la cultura, i això per dos motius: en primer lloc, perquè el coneixement dels nostres mals ens permetria trobar-los millor la solució, tal com un bon diagnòstic per part del metge el faculta per aplicar la medicina adequada. Però també seria bona aquesta anàlisi perquè, conscients com som que els nostres mals no es poden curar tots de cop ni en un dia, caldrà fixar un ordre de prioritats i trobar i aplicar el remei a mesura que les possibilitats materials i humanes ho permetin.

Una reflexió sobre la situació en què ens trobam ens mena a enumerar una sèrie de punts que molt breument comentarem:

a) Començam per un que moltes vegades es posa al final però que, al nostre entendre, és previ: una política cultural, perquè tenguim un mínim de garanties d'èxit i d'eficàcia, exigeix una dotació econòmica molt superior i molt més generosa que l'actual. És cert que la crisi frena les possibilitats d'augment pressupostari, però sense un esforç en aquest sentit poca

cosa es podrà fer; tot lo més, seguir apedaçant i tapant els forats més escandalosos i més ostensibles, quan el que caldria és assentar uns fonaments sobre els quals aixecar l'edifici, sempre -ja ho hem dit- marcant unes prioritats i sense demanar impossibles. De moment, i amb l'excusa de la manca de pressupost, la normalització lingüística està gairebé aturada, si bé potser que darrere aquesta excusa s'hi deixi entreveure la poca convicció dels nostres governants d'enfrontar-se a aquesta tasca.

b) No podem oblidar que la llengua és característica essencial del nostre poble i que tota política cultural seriosa passa per retornar a la nostra llengua el lloc que li correspon dins la societat. Per molt que es parli de bilingüisme, la nostra situació és d'una diglòssia amb tots els avantatges per a una de les dues llengües que conviuen. I és escandalós haver de sentir gent que es queixa -"ara ens volen imposar el català"- quan tots sabem quina és la llengua "imposada" en aquesta terra nostra.

És urgent una Llei de Normalització Lingüística valenta i justa, però, sobretot, és urgent una voluntat de treballar amb fermesa i decisió per aconseguir uns resultats pràctics en aquest sentit. Enumerar les direccions en què s'ha de treballar és, aquí, impossible. Només voldríem insistir en la importància que té l'escola en el procés de la normalització, fins al punt que pensam que el temps demostrarà que l'escola haurà estat decisiva en l'èxit o el fracàs d'aquesta política.

Tampoc no podem oblidar la responsabilitat que la premsa -i molt concretament la premsa forana- té de col·laborar a la tasca de recuperació de la nostra llengua.

c) Les deficiències d'infraestructura cultural són encara enormes, tot i acceptant que aquests darrers anys s'ha fet una feina important amb la política de creació de noves bibliote-

ques: ara bé, la insuficiència que hi havia era tan tercermundista que no basta l'esforç dut a terme. A més, s'han de dotar millor aquestes biblioteques i convertir-les en centres vius de cultura. No podem oblidar tampoc la feina que queda d'ordenació i catalogació d'arxius i de divulgació de la riquesa dels nostres museus.

Quant a subvencions a la indústria cultural sí que pràcticament ens trobam a zero: ens referim a la indústria del llibre, del cinema, de la premsa, de la música i la cançó, de la ràdio. Els alts costos de producció i el consum escàs degut per una part a les nostres limitacions demogràfiques i per altra a la manca d'hàbit de consumir aquests productes obliguen els nostres governants a fomentar i estimular tots els mitjans de comunicació que emprin habitualment la nostra llengua.

d) Recentment, a la Comunitat Autònoma se li han transferit les competències sobre protecció i conservació del patrimoni artístic. Són molts els nostres edificis històrics de caràcter monumental que presenten un estat lamentable i delicat. De totes maneres, aquesta és una parcel·la en què la dotació pressupostària és fonamental i cada inversió que s'hi faci i cada subvenció que es doni s'haurà de valorar molt bé de forma que s'aprofitin al màxim els escassos recursos amb què es compta.

e) No cal dir que tota política cultural s'ha de moure dins unes coordenades de llibertat: el Govern ha de fomentar la iniciativa creadora d'artistes i d'intel·lectuals i no caure en un intent de dirigisme cultural de conseqüències sempre nefastes. També s'ha d'evitar el folklorisme -en el sentit pejoratiu del terme- que és un risc amb el qual fàcilment pot topar-se una cultura que, com la nostra, ha duit una vida "anormal". I no oblidem un altre perill: el de crear dues cultures amb

un divorci entre els elements "cultes" i els "populars".

f) Potser el problema de més difícil solució sigui el de la integració dels immigrants: difícil de resoldre i, al mateix temps, d'una urgència decisiva. Les dificultats d'aquesta integració augmenten per culpa de l'origen humil, en general, d'aquests immigrants i pel dèficit d'equipament cultural dels suburbis i barriades on solen establir-se. Ara bé, el que està clar és que no ens podem resignar a crear uns "ghettos" on els tinguem aïllats, convinguts que la seva assimilació és impossible. S'imposa una política de fermesa i de flexibilitat, d'exigència i de mirament, de respecte a les seves formes culturals pròpies i d'acceptació per part seva dels drets col·lectius del poble que els ha admès com a membres. Tot un desafiament pels nostres governants, màxim si reconeixem que de moment no s'ha fet res i que aquesta gent ens pot retreure amb motiu que només se la té en compte en el moment d'unes eleccions.

Es indubtable que deixam molts de punts sense enumerar: no hem parlat, per exemple, de la política cultural per a joves, ni tampoc d'una oferta vàlida per a la tercera edat, que sovint ha estat el blanc d'iniciatives absurdes i descabellades. Tampoc no hem parlat de les relacions del Govern Autònom i dels Ajuntaments amb institucions i organismes privats, relacions que sempre haurien d'esser cordials per aconseguir una major eficàcia i per no dispersar energies. I tantes altres coses que ens hem deixat. De fet, només preteníem reflexionar sobre el tema del nostre futur cultural, conscients que cada un dels punts que hem enumerat s'hauria d'aprofundir i matitzar i amb l'esperança que així es faci.

Pere Mulet

PORTADA: *Dibuix de Víctor Andreu*

És temps de carnaval; per uns dies, la màscara ocultarà la nostra vertadera, o tal vegada fingida?, identitat. Potser, ens posam la màscara per retornar a personalitats ocultes, així recobrades, de la nostra infantesa.

CALAIX de SASTRE

CANÇO D'EN CAMESTORTES

Homos i dones d'Algaida alegrau-vos
que avui ses penes són mortes,
em diuen Camestortes
i he vengut per endur-me'n es vostros dolors.

Tota sa culpa m'he de dar,
que a qualcú malament vaig aconsellar,
s'erraren en escriure ses paperetes
i ara teniu batle de dretes.

Pes juliol Cura vaig encendre,
una bona urbanització vull fer,
sense cap pi ni cap ametller,
pareix mentida que no ho vulgueu entendre.

Va fer per Sant Jaume molta calor,
des moros venia es vent,
tan espès, xafogós i calent
com rialles fa qualque regidor.

D'aigua enguany tampoc no vos n'he donat
perquè anegar-vos no vull,
vos he alegrat amb més d'un pub
i així podreu fer qualque rebentat.

De xalets, n'he repartit a balquena,
que ja ve d'enrera aquest mal,
remei es qui poden no hi volen posar,
tanquen ets ull i li giren s'esquena.

Per celebrar ses festes de Sant Honorat
vaig convidar a n'es de s'Ajuntament,
un bon dinar s'empessolà aquella gent
i amb sos vostros dobbés ho he pagat.

Sa bibliotecària he canviat
perquè m'ha sortit de sa vara,
per sa meva cultura aconsellat,
responsable som d'aquesta tara.

Comprau-vos una hermosa careta,
uns bons dies de carnaval passau,
es rus o s'americà fotran un cacau
i de noltros en podran fer salseta.

De totes aquestes penes vos n'alliberareu
pegant-me quatre escopetades,
ben innocents i conformistes sereu
si creis que heu acabat de rebre clotellades.

En Calaix desastre

Solcar

ALERTA AMB SES GELADES!

Ho record com si fos avui mateix. Cada any, en aquests mesos d'hivern, començament de primavera, escoltava a ca nostra la mateixa sentència: "Alerta amb ses gelades!" No sabíem quan vendria, ni si arribaria o no. Si ho feia, seria sense avisar. Gelaria lo millor d'aquells matins i l'auba delataria el seu crim.

Jo ja coneixia quines eren les senyes quan s'acostava una tempesta, o un fort vent, o quan el cel barrumbaria, o quan hi podia haver temporal. Eren indicis grisos, o vermellorsos, o blaus forts. Però la gelada podia presentar-se d'una forma molt fina, molt elegant, molt diplomàtica. Això, sí, arribaria somrient. I causaria el gran dany, el seu perjudici.

Aquella nit hauria pogut riure en totes les seves estrelles. Hauríem contemplat tota la bellesa de La Serra mallorquina. Xerràvem mentre anàvem a casa, passejant tranquil·lament pels estimats carrers. A l'auba, arribaria la traidora.

Nosaltres, tu i jo i els altres amics, hauríem sortit a trobar la frescor de la rosada, la petita il·lusió per tornar començar la tasca d'estimar i treballar. Estimar sense escatimar cap esforç, malgrat que la terra en aquests temps tan eixuts ens exigís un doble afany. El cansanci dels dies anteriors restaria oblidat, ja ho havíem passat. Seria un nou dia, un nou intent, un nou treball. Bell i novell. Perquè crèiem en el que fèiem i que és hermós el treball desinteressat, i net i honorat, i senzill i sincer, autènticament humà. I perquè aquí és la nostra terra, i on hem nascut i on vivim i volem morir. Perquè és nostra i nosaltres part personal d'aquesta terra.

Però, aquell matí d'aquests temps, qualcú més havia passat per ca nostra. La rosada no havia plogut tota sola. Potser només havia estat una paraula que cau com-si-no-res, o un-sense-voler "m'han dit", o aquella mirada que te fi-

tora, o un retirar-te el bon dia popular,....Potser no havia tingut més importància, però bastava aquella traveta per fer-te caure o aquella escampadissa falsa per no fiar-se'n de la teva paraula o aquell canvi de mirades en entrar a la botiga per trobar-t'hi malapler.

Quan esperàvem deixondir el nostre cansament amb la petita ploguda de la serena, aquell cop d'aire matà l'encant, assassinà la sensibilitat. I havia estat sense fer renou, aficant-se per les retxilleres, i per davall les portes. Sabia on estojàvem el foc encès. Sabia on fer més mal. Era un aire, ben esmolat, que tallava.

No ho esperàvem. Fou un cop sorprenent. Ens deixà sense paraula. Havíem matat el que més estimàvem. Havien arrabassat el nostre per-viure. Havien gelat la il·lusió d'estimar. I ens dolia que mancàs a la terra nostra i al nostre poble el que anàvem fent i el que podíem fer. Ens dolia que qualcú hagués gelat la tasca, la frescor viva que tu i jo i els altres amics posàvem en tot quefer.

Començaven els temps i els dies del silenci, de mantenir el petit brasser encalentint la casa i oferint-la a qui la volgués conèixer i estimar. Serien les hores del treball continuat, passa a passa. Viuríem moments de grans interrogants i de preguntes punyents i de greus qüestionaments.

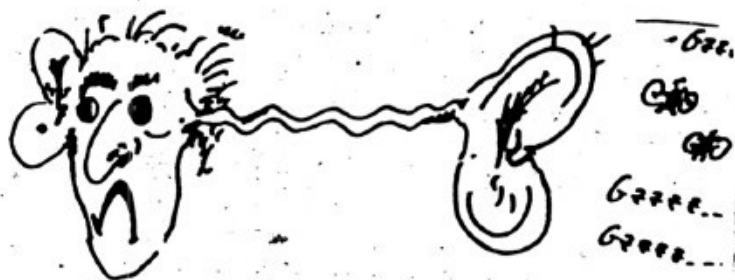
Trobaríem molt llargs aquests horabaixes d'hivern, i molt llunyana la veritat reconeguda.

Mes, tu i jo i els amics, sabíem que sols ens havien gelat aquella il·lusió d'aquell matí. Que no havien pogut arribar a l'arrel de més endins. I que novament -si la sabíem conrar- tornaria créixer.

Ens havien robat l'encant pel nostre treball però no havien pogut gelar l'encís del ser persones.

Toni Garau

m'han dit que diuen

La gent des poble no s'ho acaba de creure a tot lo que diu n'Alexandre an ES SAIG, sobre àcid úric o colesterol; es sopars tornen a anar vent en popa. I no és raro, ja comencen de petits, d'infantils ja fan sopars o dinars. Un d'aquests dissabtes de febrer va esser gros: Ses Canyes o Ses Maioles, - que no sabem a on són- tenien sopar; devers Gràcia hi havia coloms a voler (n'hi hagué qualcun que davallà "volant" o "flotant" d'allà dalt, no va sebre com havia arribat a baix); a una caseta li pegaren de pastanagues amb qualque cosa més; n'hi havia que menjaven perdius a voler; es de s'Esplai, com molts de dissabtes, també tenien partida; ja hem anomenat els juvenils, ... En voleu més?

Des sopar de ses perdius, que s'ha comentat bastant entre es caçadors, sentírem a dir que no eren de ses gàbies, que eren animals morts amb reclam, ... És que va resultar estar ben gras va esser es xot des ros; no pareixia que hagués estat gens malalt, ningú li va trobar gust de penicilina ni antibiòtics. Ara veurem si sa porcella des ros també arriba a bon port, perquè si és com ses fures, que sa ventrada no va anar bé...

N'hi ha molts que troken que a Algaida sopam i dinam molt, com a massa. Idò heu de creure que qualque estern troba que és ho fer aquest trui, perquè és una manera de que funcionin moltes coses que a altres pobles són mig mortes. Creureu que a una reunió que hi hagué de Delegacions d'Obra Cultural, Algaida era sa més viva i més activa? I sabeu quina solució donaren es nostros representants? Que fessin qualque sopar (sopars-concurs, per ex.). Sa recepta és: si voleu que sa cosa funcioni, que es facin coses, feis dinars o sopars.

¿No trobau que per s'Ajuntament n'haurien de fer qualcun de sopar?

Es local des padrins segueix funcionant, i bé, però molts diuen que és una manera un poc provisional de funcionar, aquesta. A hores d'ara pensaven que ja haurien donat qualque solució a ses converses que hi hagué amb representants de l'Església, sobretot després de sa visita d'En Cañellas, es President, que ja prenia mides per fer es quartos. En sèrio, seria hora de cercar una solució ràpida.

Com seria interessant saber què hi ha de Ses Normes Subsidiàries; vist de defora, pareix que es fa poc cas a tota una feina que va fer un equip d'especialistes, i que va costar molts de dobbers, per posar un poc d'ordre a s'assump-te urbanístic.

Sa gent des Carrer Nou va fora corda, i diuen que si qualque dia qualcú arriba a cobrar sa recollida des fems, l'enviaran a cobrar a una altra part, perquè es camió no pot passar, i l'han de dur a un cap o a s'altre, i això no pot ser. Anaren a s'Ajuntament, i els reberen molt bé, amb molt bones paraules.

¿Què hi ha des Socis Fundadors i es Camp de futbol? Aquella conversa que tengueren amb s'Ajuntament, i que havia de decidir es futur des terreny en poques setmanes, ...

Sa gent des Campet mira ben seriosament de trobar un candidat per batle, per ses properes eleccions: abans no tenien placa, ara es carrer pareix que no ha estat mai asfaltat, enguany no ho saben perquè no ha plogut, però quan plou encara beuen,... Des carrer des Sol també podriem dir que s'asfalt també se'n va; a veure si en lloc d'anar a asfaltar camins de fora vila aniria millor arreglar es de més aprop.

Per exemple, es camí dels Hortets, o de Sa Talaieta. Per allà passa molta gent, molts de cotxes, i hi ha moltes estretes, sobretot si qualcun va aviadet, que n'hi ha molts que hi van. ¿No hi havia un projecte a punt de dur a terme? ¿O si el va fer s'altre ajuntament, no serveix?

Però no passeu pena, ara mos faran un Centre de Salut que serà una "monada". Lo que no sap ningú és a on el faran; si interessa, ja trobaran qualque lloc.

Es de Ses Canyes (abans Sa Talaieta, més abans Ses Maioles, i més enrera no sabem què) hem sentit a dir que "els han retirat" de sa competició de futbol; es veu que tenien problemes de dobbés i, sobretot, de no entendre-se amb els àrbitres. Es comentari de molts és que els han fet un favor, no esperaven que aguantassin tant de temps. Ara bé, lo que molts també reconeixen és que hi ha un grup que vol jugar a futbol, no pes només fer sopars. N'hi ha que troben que si tota aquesta "vitalitat" anava al Club de l'Algaida, seria ben arribada, però no creim que sigui així, perquè molts n'estan cremats, des futbol i des problemes que avui té qualsevol club.

Voleu una confirmació de lo que dèiem abans de que amb un sopar o dinar tot va bé: idò s'assemblea de caçadors. Sabeu quants eren? Si no mos descomptàrem, hi havia 6 (sis) directius i 4 (quatre) caçadors no directius. Si al manco haguessin fet un refresc...

Un Sord

tentimes

El moment havia d'arribar un dia o l'altre. A certa gent li molestava el nostre amor, volien fer-nos mal i per això ens clavaren l'espasa a l'esquena; a l'esquena sí, perquè ningú encara ens ha mostrat la cara ni ens ha donat explicacions del perquè ens han separat.

Ens agradava molt estar plegades, i juntes fruíem d'una companyia tranquil·la. Jo adorava cada racó del teu cos, l'havia vist créixer: pam a pam, tros a tros. M'agradava tocar-te, mirar-te... N'estava tan orgullosa i m'hi sentia tan bé arran teu!; ara, aimada meva, són altres ulls els que te miren i altres mans les que te toquen: tot ha estat tan ràpid que quasi bé no he tengut temps de dir-te res, però ara vull que sàpiques que t'he estimat molt, que encara t'estim i crec que t'estimaré sempre, malgrat que ens hagin separat i no pugui venir a veure't tan sovint. Sempre seràs un poc meva, petita, tendra, encisadora... Biblioteca.

Margalida Puigserver

Rondalla

Recordau aquell rei jove i xalest que governava el poble d'Ardiaga i que deia moltes mentidotes, idò...heu de creure i pensar i pensar i creure que els habitants d'aquell poble que s'havien divertit tant mab les mentidotes que deia el rei jove i xalest, quan li prenien el pèl, quins panxons de riure que feien!. ara s'avorrien molt. No passava res feia estona i tota aquella gent ja en començava a estar-ne cansada. Volien diversió, festa, sarau. Quina la farem?, quina no la farem?..A la fi decidiren organitzar una gran festa a plaça, tot el poble.

Quan el rei se va ensumar la bauxa es posà fet un nero i va dir als seus ministres que li anaven cou, cou i li deien amén, amén:

- No vull festes, no estam per saraus. No ens mancaria d'altra que gent pel carrer i crits i renou. Cap a cases manca gent.

Ja ho veis, encara que fos jove i xalest aquest rei no anava de festes i, sabeu per què? idò, perque tenia por, sí, por. Quin rei més poruc!. Els ministres li havien dit (sempre li ho havien de dir tot, ni tan sols sabia els noms dels carrers del poble), que a plaça es faria una comèdia i que per ventura el posarien verd a ell i ja li havia entrat el tremolor.

Així estaven les coses quan va comparèixer un jove garrit i deixondit, valent i sense cap pèl a la llengua. I es presentà a cal rei:

- Senyor rei-li va dir- on s'ha vist mai no deixar fer festa. Només vos venc a demanar una cosa, una que és una! Quines raons té vossa reial majestat per no deixar fer festes?

El rei jove i xalest no sabia què havia de dir, tremolava com una fulla de poll davant aquell jove tan garrit i deixondit.

- A la fi digué:Perquè no hi ha doblers,...i prou! A més jo no vull fer bauxes d'aquestes, si se fa una festa es farà així com jo vulgui i digui.

- No res, idò -digué el jove garrit i deixondit-; així ho farem saber al poble.

Podeu comptar que aquell jove va romandre ben estorat davant aquestes comanda-cions però no va perdre el coratge. Convocà a tota la gent i els explicà que el rei no volia festa a plaça i que allò no podia quedar així; de cop tothom es va posar a cridar: volem festa!, volem festa!

- El rei no va voler donar doblers -digué el jove- i sense doblers no es pot fer festa.

Bé renegaren, però no aconseguiren res i la pobre gent d'Adiaga quedà trista, ben trista.

Sí, el rei va organitzar la seva festa, però el poble no era això que volia, la gent volia divertir-se i allò no era divertir-se.

El jove garrit va quedar desconsolat. Bé pensava què podria fer, bé se sucava el cervell, però no trobava cap solució.

A la fi tengué una idea -ja ho tenc digué- demanaré ajuda a la fada Festanda i segur, segur que m'ajudarà.

Ja ho crec que el va ajudar. Es més important el que vol tot un poble que el que vol un rei tot sol- digué la fada.

Organitzaren una festa molt i molt divertida, amb un bon sopar i un bon ball ben vitenc. I encara ballen i riuen si no s'han aturat. Però, quina llàstima, ja no va esser una festa de tot el poble perquè no es pogué fer a la plaça. I qui no ho creu que ho vagi a cercar. I que al cel ens vegem tots plegats. Amén.

Local dels vells, quan?

Abans de res és necessari que ens facem una sèrie de preguntes: és o no és necessari un local pels vells?; el menjador, s'ha de mantenir o ha de desaparèixer?; la rectoria, és el lloc adequat com a local pels vells?

Segurament si fèssim una enquesta hi hauria opinions de tota casta i per a tots els gusts. Per ventura, amb l'única cosa que estariem d'acord és que els temps han canviat i que la vida se va enfocant de formes diferents a mesura que passen els anys.

Segons les formes antigues d'entendre la família, els vells eren els qui en duïen el pes fins que se morien, eren els qui pensaven per tots i, els joves vivien baix de les seves ordres fins que un dia morien i, aleshores, els nous caps de família agafaven el protagonisme.

Avui el manteniment i la producció estan en mans de la gent jove, són els que s'han de guanyar la vida i pensar pels més joves i pels més vells. És una societat més dinàmica.

Contestant a la primera pregunta: és ben clar que és necessari un local pels vells, inclús, no només un local per reunions i tertúlia, sinó també amb habitacions per aquella gent que viu en unes condicions infrahumanes. De vegades per la TVE veim formes de vida de gent d'altres indrets del món completament miserables i ens fa llàstima, pena, però no pensam que al nostre poble també hi ha gent que viu en condicions miserables, dins la brutor i a dins a soledat. No hi ha cap país europeu que no faci molts d'anys que hagi resolt aquest problema i, per suposat, la solució, pens, no ha estat la de fer grans centres a les ciutats i allà concentrar-hi tots els vells sinó fer centres petits als diferents medis urbans perquè així les relacions siguin de persona a persona, sense massificacions i a dins l'entorn on han viscut tota la vida.

La segona pregunta de si s'ha de mantenir o no, sense cap dubte hem de contestar que sí. Com se pot aspirar a solucionar els problemes dels vells si el més senzill ja no té continuïtat? Va esser la segona gran passa que va donar l'associació de jubilats. Dic segona passa perquè la primera la va donar l'anterior rector d'Algaida, en Miquel Mulet, que va fer possible, amb la seva preocupació i sacrifici, que existís un local, cosa imprescindible.

L'esforç que han fet les dones que setmanalment han anat a fer el menjar ha estat gros, seria una llàstima que no servís per res. Un esforç d'aquests sols se pot fer per posar en marxa una cosa, però no per assegurar la seva continuïtat. Es a l'Ajuntament a qui correspon la continuïtat. És l'Ajuntament qui s'ha de preocupar perquè el menjador funcioni perquè és l'encarregat d'administrar els bens col·lectius de tot el poble, de procurar la millora de les obres i serveis socials. Es l'Ajuntament qui hauria de prendre la iniciativa i subvencionar o ajudar perquè aquest servei no desapareixi. És més important destinar doblers a això que no a pagar dinars als regidors el dia del patró.

Si el menjador desapareix serà culpa de l'Ajuntament. La tercera pregunta per ventura és més difícil de respondre: el que sí puc dir és que en aquests moments és el millor lloc que hi ha i el més adequat. No n'hi ha d'altre!

L'altra setmana el senyor Granel, president de l'associació de jubilats de Balears, va entrevistar-se amb el nostre Ajuntament per tal de conèixer l'estat en què es troben les gestions que s'han fet batle-bisbat. Pareix esser que varen aclarir molt poques coses. Tot varen esser excuses i carregar culpes al bisbat, no s'entén. És possible que així sigui, però no podem oblidar que A.P. a la seva campanya electotal va dir que no faria el local dels vells a la rectoria i això de moment s'està complint.

Andreu Majoral

entrevista al PRESIDENT Cañellas

Vos oferim una entrevista que vàrem mantenir amb el President de la Comunitat Autònoma, Gabriel Cañellas. Procurarem centrar la conversa en aquells problemes que afecten i preocupen al nostre poble i pensam que les seves respostes ajudaran a clarificar una sèrie de punts que consideram importants.

No cal dir que agraïm al President Cañellas l'amabilitat amb què ens va rebre i va contestar a les nostres preguntes.

-Podrieu presentar-vos als nostres lectors?

-Jo crec que presentar-me és realment bo de fer: som en Gabriel Cañellas i en un moment determinat hi va haver un número de persones suficientment gros com per a creure que jo podia desenrotllar la tasca de primer president de la Comunitat Autònoma; per lo tant, com a tal estic exercint aquesta labor. Si me treuen del càrrec d'autoritat, som un mallorquí com un altre, amb 42 anys, casat i amb tres al.lots. He fet tota casta de feines dins el camp de l'empresa privada fins que vaig arribar a aficar-me dins la política; ara estic integrat totalment en aquesta alta funció i a ella me dec.

PREMSA FORANA

-Aprofitam per donar-vos les gràcies per l'ajuda econòmica que fa poc ens concedireu. Però, què pensau de la feina que, amb més entusiasme que medís, fan aquestes modestes publicacions locals com ES SAIG?

-Jo crec que les revistes que se publiquen en aquests pobles de Mallorca tenen una funció d'informació local que és important perquè no tothom té l'oportunitat i, sobretot, l'ocurrència de llegir la premsa diària. En canvi, treure els problemes generals amb una visió purament localista crec que dóna una possibilitat de difusió molt més grossa. Sabem que és molt difícil perquè tenen molt pocs mitjans per poder-se moure, que han de viure o malviure de l'esforç dels ciutadans i de qualque subvenció que poden treure i això fa la seva labor molt més meritòria. Jo lo únic que voldria és que qualque dia noltros tenguéssim una manera de fomentar aquesta publicació de revistes perquè n'hi hagués a cada lloc i a cada poble.

JO CREC QUE LES REVISTES QUE SE PUBLIQUEN EN AQUESTS POBLES DE MALLORCA TENEN UNA FUNCIO D'INFORMACIO LOCAL QUE ES IMPORTANT.

NORMALITZACIO LINGÜISTICA

-En la mesura de les seves possibilitats, la nostra revista treballa per aconseguir una normalització lingüística. Quan tendrem una Llei de Normalització Lingüística? Mentrestant, què ha fet i què farà el Govern que presideu?

-En quant a la normalització lingüística pensam que hi ha hagut durant un cert temps una batalla un poc massa grossa damunt el tema lingüístic com a per escometre la Llei de Normalització d'una manera immediata. Pensam que les coses s'han de prendre amb un poc de calma, amb pau i tranquil·litat, per veure si oblidam aquesta lluita de mallorquinistes i catalanistes i la duim al seu just terme. Estam per una unitat lingüística amb unes modalitats insulars que s'han de respectar i la nostra idea és -i ja s'ha fet- crear una comissió de tècnics que estudiïn com i de quina manera s'ha de fer aquesta llei i, quan estigui madurat aquest projecte, fet no només per la Conselleria sinó per intel·lectuals i persones de sobrats coneixements d'aquest tema, poder concretar aquesta llei en un articulat lo suficientment favorable per a tots. No obstant, és clar que noltros fugirem en lo possible -i si així se'ns ho permet dins la reglamentació parlamentària- d'una obligatorietat; noltros volem anar, si és possible, a una normalització a través del convenciment de la conveniència d'utilització de les dues llengües, mai d'una obligatorietat, perquè allò que se fa prendre igual que una pur-

ga és més mal rebut que allò que se fa utilitzar i que se fa conèixer pel seu propi amor a una llengua. Crec que és per aquí que hem d'anar i no pel camí de l'obligació.

PAGESIA I COOPERATIVISME

-Algaida és un poble eminentment pagès on s'està fomentant el moviment cooperativista. Quins són els projectes del vostre Govern respecte a la pagesia i a aquest moviment?

-Noltros pensam que, dins l'agricultura, l'única manera de fomentar que el camp pugui tirar endavant és fomentar aquest cooperativisme, per una raó molt senzilla: si a Mallorca, i a Balears en general, s'estan juntant els qui han d'esser els consumidors de major volum (com és una federació hostelera, com és tot lo que faci referència a restauració) l'única manera de poder brindar una oferta unificada, clarificada i estabilitzada de preus és a través de la unió dels productors. En aquest punt tot el nostre esforç s'està traduint en veure si juntam els productors per tenir una capacitat de producció suficient com per a poder-los posar en contacte (com ja estam fent amb determinats sectors) amb els qui han d'esser els consumidors, perquè produeixin allò que el consum necessita i perquè ho produeixin de forma que sigui fàcil la seva conservació ja que el consum està més concentrat en uns moments determinats; si aconseguim que això sigui real, (s'estan fent, per exemple, les primeres passes en producció ganadera, en producció de verdures i en aquest moment en producció de fruites) creim que podrem donar una satisfacció als dos camps: el del consum i concretament a l'hostalària, i el del productor que es trobarà des d'un principi amb un 40 o un 50% de la seva producció venuda i a un preu determinat, cobrint així els gastos generals, i amb un 30, 40 o 50% lliure per poder -la paraula no és mai molt agradable- especular a l'alça o a la baixa en funció del consum per obtenir un major o menor benefici segons com vén-quin les expectatives.

NORMES SUBSIDIÀRIES

-A Algaida patim una plaga de "casitas de aperos" que no són més que xallets de cap de setmana; han proliferat sense control en perjudici de la pagesia. No pensau que ja està bé d'urbanitzacions il·legals?

-Desgraciadament això de les "casitas de aperos" no és un problema només d'Algaida, és un problema que està sorgint a molts de municipis, sobretot de l'interior, on tothom cerca la segona residència. És un tema que el mos han plantejat

moltes vegades, i fa poc a Alemanya en aquest darrer viatge. El problema està en que lo que fa falta és que els municipis es convencin de que necessàriament han d'acabar les seves normes d'ordenació del territori, les normes dels Plans Generals o les Normes Subsidiàries que regulin cada municipi; i cada municipi ha de tenir molt clar què és lo que vol. Perque aquí s'està jugant amb dos conceptes: per una banda ningú vol les casetes, però per altra van molt bé els ingressos que se creen a través dels permisos d'edificació i de la contribució urbana. Això se clarifica única i exclusivament destinant uns terrenys a aquests temes i els altres a agricultura i això només ho poden fer les Normes Subsidiàries. Noltros, a través de la Conselleria, estam en una fase de fomentar tot lo necessari que els municipis les acabin; i si aquest cas no se donàs i hi hagués municipis que es retrassassin, no quedaria més remei que subsanar noltros aquestes deficiències; perquè fins que tots els municipis no hagin acabat la seva estructuració és impossible fer un Pla Territorial i és evident que Balears necessita aquest Pla. Per lo tant, la recomanació de que per favor cada municipi complesqui l'obligatorietat de tenir Normes Subsidiàries.

-Randa és un indret que pensam que pels seus valors mereix i necessita una protecció integral. Ho veis així?

PER JO NO HI HA CAP DUBTE QUE RANDA ÉS EFECTIVAMENT UN LLOC MERAVELLÓS QUE NECESSITA D'UNA PROTECCIÓ INTEGRAL.

-És cert que Randa té uns valor que necessiten una especial protecció, però aquí me veig obligat a repetir que l'ordenació del territori és una facultat que està reservada a l'autonomia municipal i dins el Pla d'Ordenació de cada territori és on se li ha de donar un destí a cada una de les zones. Per jo no hi ha cap dubte que Randa és efectivament un lloc meravellós que necessita d'una protecció integral. Tan prest com li donin, noltros mos podem adherir a aquesta suggerència del municipi i li podem donar el suport que el mateix poble demani.

RESIDÈNCIA DE VELLs I CENTRE SANITARI

-Quan vàreu venir al poble credeu unes il·lusions entre els nostres padrins que pensaren que era imminent la construcció d'una residència pels vells; però, en lloc d'avançar en aquest sentit, sembla que es donen passes endarrera. Què hi podeu dir? Vos recordam que tampoc no tenim centre sanitari de cap classe.

-Crearem unes il·lusions als padrins d'Algaida que no se mos han oblidat; tant no se mos han oblidat que serà una de les primeres residències, a pesar de que ja tenen un lloc on se'ls hi presta un mínim de servicis -molt més de lo que tenen a molts de pobles que vaig visitar després d'Algaida-. Lo que mos passa és que veim que hi ha una necessitat molt més imperiosa que la residència pels vells, i és que no hi ha a Algaida cap centre sanitari. Aleshores, no m'està mal dir que el propòsit nostre és complir dins el 84 amb dotar a Algaida d'un centre sanitari on puguin estar especialment atesos. Puc dir més, per dia 15 d'aquest mes està citat, juntament amb d'altres municipis, el batle d'Algaida per tractar aquest tema, per tractar on i com se pot construir aquest centre. Mirarem de complir la promesa que férem als padrins -i que no se mos ha oblidat- de convertir aquell magnífic local que tenen en una residència: és un projecte ambiciós, ells també ho saben, i saben que els nostres mitjans són escassos, però que hem pensat que abans de donar-los la residència tenim obligació de donar a tot el poble, no només als padrins, una dotació per a un centre sanitari. Ja puc dir que dins el 84 això estarà complit perquè Algaida és un dels pobles que li toca dins el nostre projecte un centre sanitari total.

AIGÜES BRUTES I NETES

-Un altre problema sanitari és el de la manca d'un servei d'aigües brutes i netes. Què hi pot fer el Govern Autònom per ajudar a solucionar-lo?

-Aquí m'he de tornar referir a la competència municipal. Això sí, està previst que dins els quatre anys de mandat d'aquest Govern se puguin dur tota una sèrie d'accions en temes d'aigües brutes. Lo referent a aigües netes està canalitzat a través del Consell Insular que enguany destinarà part dels seus recursos del Pla d'Obres i Serveis amb preferència a la dotació d'aigües netes. Noltros hem fet el programa d'aigües brutes: en aquests quatre anys s'ha començat pels municipis costers perquè no es tirin aigües brutes a la mar, però la segona fase és ajudar amb el 50% a fons perdut de tots els projectes que se facin de sanejament d'aigües brutes. Per tant, els municipis han de començar a preparar els seus projectes i presentar-los a la corresponent Conselleria d'Ordenació del Territori i d'Obres

VEIM QUE HI HA UNA NECESSITAT MOLT MÉS IMPERIOSA QUE LA RESIDÈNCIA PELS VELLs, I ÉS QUE NO HI HA A ALGAIDA CAP CENTRE SANITARI.

Públiques perquè ja se vagin fent les previsions econòmiques per realitzar aquests projectes. De totes formes, no he de negar que avui per avui els nostres interessos econòmics de tota la Comunitat estan centrats en solventar aquests temes als municipis costers i en una segona fase a tots els municipis de l'interior. Per tant, això no sé si serà a partir del 85 o del 86, però al manco enguany ja hem començat amb vuit municipis costers i els següents seran els de l'interior.

EL PROBLEMA DE L'ATUR

-En petita escala, tenim al poble el problema de l'atur, sobretot entre els joves. Què pot fer el Govern Autònom per reduir i pal·liar aquest problema?

-El problema de l'atur és realment un dels més preocupants. A noltros mos agradaria que hi hagués a aquests pobles de l'interior la consciència de la necessitat de no seguir abandonant el camp; ara bé, pareix que de moment el camp no representa cap atracció de cara al jovent; i jo crec que hi ha una falta d'informació que volem tractar de solventar. Iothom segueix pensant en el camp com un lloc on se fa feina de sol a sol, on no se tenen dissabtes ni diumenges. Avui en dia el camp -i ho puc dir perquè en som un enamorat i tan prest com puc m'hi escapo a fer la feina que puc- està concebut d'una altra manera; no hi ha cap explotació agrícola que tenguí l'esclavitud que tenia un temps, de sol a sol i no set sinó vuit dies cada setmana; i la prova és que hi ha una falta de persones especialitzades que se vulguin dedicar a aquestes tasques i mos trobam

que no hi ha persones que vulguin aprendre els nous mètodes agrícoles i que a mesura que està fोगint una població major, de 50 anys en amunt, és difícil trobar qui vulgui anar a fer feina al camp. Jo crec que si som capaços des del Govern, i hi estam empenyats, de donar una il·lusió a aquesta gent que viu als pobles de l'interior, que han viscut al camp i l'estimen, podríem donar-li unes expectatives de feina molt agradables; pels altres haurà d'esser a base de crear unes expectatives industrials. Lo que és cert i segur és que l'increment turístic ja no absorbirà més gent perquè el creixement quantitatiu ha arribat a un límit i estam només en bases a creixements qualitatius i no quantitius. Per lo tant, les dues alternatives que els podem donar estan dins l'expansió de la indústria o de l'agricultura. El problema és que una, la indústria, està passant una gran crisi econòmica i

l'agricultura està passant una gran crisi d'atracció de cara a la joventut, jo crec que per desco-neixement de lo hermós que és treballar dins una feina tan creativa com és el camp.

-Voleu afegir qualque cosa pels ciu-tadans d'Algaida, Pina i Randa?

-Vull afegir per aquests ciutadans que pensin en tot moment que noltros estam devora la gent del camp; que així com vàrem anar a visitar-los una vegada, hi tornarem molt prest, amb qualsevol motiu que se mos brindi; hi tornarem sobretot perquè no som un Govern independent de lo que senti i vulgui expressar la gent. Noltros podem esser única i exclussivament els qui posem en marxa lo que vol el poble i la única forma de se-bre lo que vol és atracar-mos a escoltar-lo quan-tes vegades faci falta i quantes vegades poguem.

Pere Mulet

ANY DE LLUC

Molts de nosaltres, en aquest ANY DE LLUC, ja hi haurem pujat en ocasió de la Trobada de Bandes de Música, la Diada de l'Esplai i Flama de la Llengua, o, sen-zillament, perquè ens agrada anar-hi. Ara, la convidada és com a Parròquia, com a part de la nostra petita església d'Algaida (juntament amb les d'altres pobles). I fer-ho com a gent que cerca un millorament en el seu ser cristià, fer-ho com a pelegrins.

Tant de bo, el DIUMENGE 18 DE MARÇ, pujàssim a LLUC vivint el sentit cris-tià del PEREGRINAR

que significa: conversió
austeritat
pregària
exercici d'esperança
construir comunitat
trobada i lloança de Déu
en la natura.
celebrar la nostra Festa.

Nota: més endavant
podrem esser més concrets del
COM ho preparam i ho podem fer.

Salut : sa rosa

És una malaltia produïda per un virus. La tenen principalment els nins, si bé pot afectar a persones majors en cas que no estiguin vacunades i no l'hagin patit.

No se sol donar en nins que no hagin complit els dos mesos i és molt poc freqüent abans del sis mesos, precisament perquè estan protegits per la immunitat que els ha transmès la mare. La majoria de casos es produeixen abans dels 9 anys.

Normalment es propaga per via respiratòria (tossint, xerrant,...) i també per la conjuntiva ocular.

El malalt sol esser contagiós des de que comença el catarro fins quatre dies després d'haver patit l'exantema (erupcions de taques vermelles que apareixen per tot el cos).

Una vegada que s'ha passat la malaltia, al malalt li queda una immunitat absoluta.

Esporàdicament es presenta durant l'hivern i la primavera. El període d'incubació és d'uns deu dies i dins aquest període es distingeixen dues etapes: a.-la catarral, b.-l'exantemàtica.

a) l'etapa catarral: en aquest estadi els malalts tosseixen, fan etxems, tenen conjuntivitis amb fotofòbia (aversió i dolor a la llum) i apareixen les taques de koplilc (són com uns esquits calcaris adherits a les mucoses de les galtes).

b) l'etapa exantemàtica: sol començar als tres o quatre dies d'iniciar-se la malaltia; es manifesta amb unes petites taques vermelles, clares, ben delimitades, sense gruix, que després es transformen en unes taques color vermell obscur, més grosses que les anteriors. Aquestes taques solen començar a manifestar-se pel cap, sobretot darrera les orelles, després apareixen a la cara i segueixen per la part supe-

rior del cos, els braços, per continuar de mig cos per avall i als tres dies sol arribar a la total difussió.

Generalment des del segon dia del període catarral hi ha febre de 39 a 40 ; aquesta febre es manté alta fins que apareix l'exantema; allavors, la temperatura arriba a 40-41 (és lo que deim període d'erupció) per després anar baixant fins a normalitzar-se.

En conjunt, aquestes manifestacions solen durar de tres a cinc dies.

La complicació més freqüent que dona aquesta malaltia és l'otitis (inflamació de l'orella), encara que hi pot haver complicacions més greus.

El medi de prevenir "sa rosa" és la vacuna, que s'ha d'administrar entre els 10 i els 15 mesos; en cas que no s'hagi aplicat a aquesta edat, s'ha de fer en el període escolar. També convé administrar-la a les persones adultes que no l'hagin patit i no s'hagin vacunat anteriorment.

La vacuna no es pot administrar a dones embarassades ni, naturalment, a cap persona que tenguí estat de febre.

Alexandre Pizà

NOTICIARI

FESTA D'EN CAMES TORTES

La Delegació d' Obra Cultural Balear d'Algaida vol donar una explicació del motiu pel qual enguany no es fa la Festa d'En Cames Tortes.

Fa quatre anys, l'Obra Cultural va ressuscitar la Festa d'En Cames Tortes i s'ha encarregat de la seva organització. Aquesta festa suposa, a part d'una feina d'organització, unes despeses econòmiques relativament considerables, sobretot per a una entitat que com la nostra viu exclusivament de les quotes dels seus socis. Els anys passats hem comptat amb una subvenció de l'Ajuntament que ens ha permès cobrir una bona part del pressupost de la festa i gràcies a això l'hem poguda fer.

Enguany era la nostra intenció seguir oferint a tot el poble aquesta festa que pensam que començava a arrelar i a tenir una participació considerable. I així vàrem presentar a l'Ajuntament una sol·licitud demanant que es fes càrrec dels gastos dels altaveus, de la Banda de Música i d'un conjunt de música moderna i que cedís el Teatre. D'aquesta sol·licitud no n'hem tengut resposta de cap classe i, en conseqüència, ens veim en la impossibilitat de seguir amb aquesta tradició d'En Cames Tortes que havíem recuperat.

La falta d'ajuda econòmica de l'Ajuntament és el motiu pel qual enguany ens resulta impossible organitzar aquesta festa. Confiam, de totes formes, tornar a riure i ballar amb En Cames Tortes ja que si una cosa sap fer és precisament ressuscitar:

"Quaranta mil vegades l'han enterrat.

Al cap de dotze mesos, viu és tornat".

Esperam que la seva resurrecció sigui aviat, l'any qui ve si és possible.

ACTIVITATS DE L'OBRA PEL MES DE MARÇ

Dia 3, dissabte, al local social farem una festa de darrers dies. Serà a entrada de fosca i organitzarem un ball, a més d'un poc de sopar. Aquesta festa és pels socis i és condició imprescindible anar desfressats.

Dia 10 farem una sembrada de pins a Cura. Tots els qui hi vulguin participar que siguin a Plaça a les 9'30, hora de partida de cap a Randa. Tothom hi està convidat.

Dia 11, diumenge: Excursió al Puig d'Alcadena (Alaró). Aquesta excursió l'havíem de fer el mes passat i per diverses causes la vàrem haver de suspendre. A veure si vos animau.

Dia 16, divendres, a les 9 del vespre i al local social tendrem una xerrada sobre el tema "Fer vi". Estarà a càrrec del prestigiós enòleg de Porreres Jaume Mesquida "Xenoi".

Pinda

UNA CONVERSA AMB "FRAI PACO"

En Francesc Andreu Juan, conegut familiarment per "Frai Paco", és un pinero de 45 anys, frare franciscà, que un bon dia va decidir partir cap a les missions del Perú, deixant la seva família, els amics i totes les comoditats de Mallorca, entregant lo millor de la seva joventut i més de mitja vida, per fer una tasca valenta i humanitària d'entrega als necessitats, digna d'admiració i d'esser lloada dins el món materialista d'avui en dia.

-Quants d'anys fa que ets per allà?

-Vaig partir cap al Perú el mes de novembre de 1.961; tenia 22 anys i ara en fa 23 que som per allà, es pot dir que he estat més temps al Perú que aquí.

-Què vos trobareu quan arribàreu allà?

-Arribàrem a Huamachuco 7 frares franciscans mallorquins, vàrem esser els primers frares que hi anàrem després dels agustins de l'època colonial espanyola, ara fa uns 350 anys. Quan arribàrem no teníem casa ni llit per jeure, nos acolliren a una casa del poble. Ara som 6 monges i 6 frares franciscans; dels primers que hi anàrem ja només qued jo.

-Com és la zona on estau?

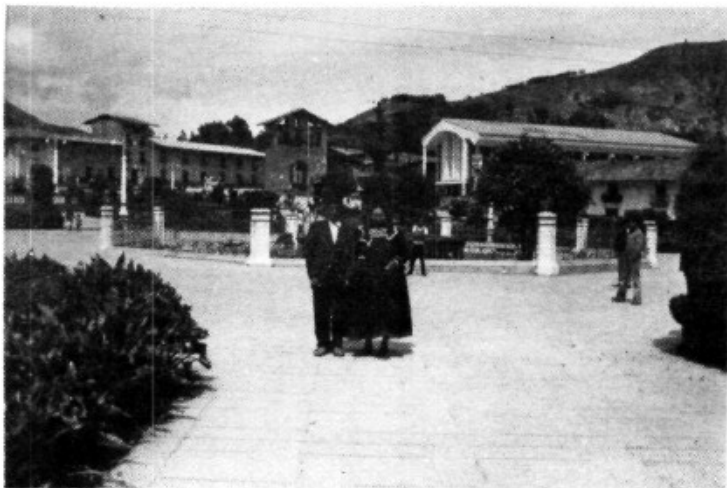
-Tenim la nostra casa a Huamachuco, capital de província, que té 19.000 habitants, que pertany al departament "La Libertad" que comprèn 7 províncies; noltros mos ne cuidam de 3: Huamachuco, que ara es diu "Sánchez Carrión", Pataz i "Bolívar", que vénen a tenir una superfície com 6 pics Mallorca i una població de 250.000 habitants; estan dins la cordillera dels Andes, per lo qual el terreny és totalment montanyós. Les tres capitals de província estan a una altura de 3.350 m. i anam a pobles que estan a més de 4.500 metres.

-Quin règim polític hi ha al Perú?

-Ara hi ha un règim democràtic, igual que quan hi arribàrem; emperò hi ha hagut 11 anys de dictadura militar, he vist molts de canvis de govern en aquests anys; ara bé, l'activitat política es concentra bàsicament a la capital, Lima.

-Com està distribuïda la propietat de la terra?

-Abans hi havia grans hisendes propietat de grans terratinents, però d'ençà de la reforma agrària que va fer el règim militar, que va expropiar les grans finques a baix preu i les donà als petits pagesos, casi no en queda cap. A pesar d'això la reforma agrària va esser un fracàs total, ja que els pagesos no estaven preparats, ni tècnica ni culturalment, i varen vendre tot lo que hi havia: animals i llavors, i tallaren els boscs i no cultivaven més que la terra que havien de mester per produir per menjar; és clar que hi ha el problema del transport, no hi ha carreteres, són camins sense asfaltar; hi ha molts de braços per fer feina, emperò falten tècnics que els dirigeixin.

La plaça principal de Huamachuco

-Quines són les principals tasques que duis a terme la comunitat franciscana?

-En primer lloc nos ne cuidam del culte religiós. També distribuïm i administram els dobbers i queviures que rebem de Càritas d'Estats Units, que és la principal ajuda que tenim i que destinam a escoles, dispensaris, fer camins i una activitat molt important que feim és ajudar a l'agricultura, a través de granjes pilot de porcs, polls, conills i conills de rata, que són molt apreciats; a un banquet per esser bo hi ha d'haver conilla de rata. Donam una parella de porcs, polls o conills a cada pagès i si no pot pagar, després, quan s'han reproduït, nos ne torna una d'igual. També repartim llavors de patata i d'eucaliptus, que fa uns set anys se'n començaren a sembrar i en 4 o 5 anys són grossos, es poden tallar i representen una gran riquesa.

El darrer pic que vaig venir me'n vaig dur una arada amb rodes; pràcticament mai està aturada, sempre l'emplea qualcú de la comunitat; empleen bous per llau-rar; ara me'n duré 5 més i allà n'estan fent una que casi està acabada.

Els pagesos viuen al camp i baixen els diumenges al mercat a vendre els seus productes a Huamachuco.

-I el problema de la "coca"?

-El consum està molt estès entre els pagesos. El Govern va fer arrabassar mils de quarterades de coca, d'on s'extreu la droga cocaïna, i ara la producció està controlada. Hi ha uns llocs, com aquí els estanys, on se ven la coca: l'un-ça, que és lo que necessita per un dia el pagès, val unes 20 pts. i el jornal dia-ri és d'unues 100 pts. Degut a això, els pagesos, que són els qui mengen coca, solen morir als 35 o 40 anys i se casen i tenen el primer fill als 13, 14 o 15 anys; dels qui no mengen coca, n'hi ha que arriben als 100 anys.

-L'alimentació, de quin tipus és?

-Mengen poca carn, la base de l'alimentació és el blat de les índies, que el preparen de mil maneres distintes, la patata, la quiuna, que és com una escaio-la i que és un plat inca molt ric en calories, i el blat els dies de festa, i per menjar bullit com si fos arròs brut; el posen 8 dies en remull amb cendre, se pela i el sequen al sol i ben bo que és. Tots els plats són molt coents.

-L'educació escolar com és?

-Allà tenim mestres de 3ª, que són els qui no han pogut entrar a la universi-tat i el govern els destina a la serra, per lo que vénen de mala gana i estan 1 o 2 anys; als nins dels pagesos el govern els obliga a anar a escola fins als 11 o 12 anys, en què comencen a fer feina i a menjar coca. Ara a Huamachuco tenim una escola per estudiar magisteri.

-A part d'aquestes feines, has desplegat altres tasques?

-Sí, he estat 8 anys concejal provincial, d'inspector d'obres públiques de la província Sánchez Carrión; hem encimentat molts de carrers i vaig començar una plaça de toros que després de 12 anys l'any passat inauguràrem i que també emple-am com a local de reunió i per fer esport els al.lots de les escoles, ja que en-mig té unes pistes poliesportives.

-T'has trobat cap pic estret, en perill?

-Fa uns anys quedàrem aturats dins el "jeep" per un enderroc de terra davant i darrera i un onso va estar més de dues hores envoltant i serpentejant el "jeep" fins que va fer fosca; noltros no dúiem cap arma i teníem un precipici al costat del camí. Sempre duim un arma, i encara lo millor és dur una bístia, perquè avisa de si hi ha cap serp 400 metres abans, comença a bufar i no vol passar.

Podríem continuar, perquè Frai Paco mos contà moltes més coses, emperò crec que mos hem allargat abastament. Hem intentat amb aquesta xerrada donar a conèi-xer un poc la gran labor que estàs duent a terme al Perú; els pineros mos podem sentir orgullosos de tu. Moltes gràcies, Frai Paco!

Xesc Oliver

PASSATEMPS

UN PARELL

DE PROBLEMES

Un esparver malalt que no podia sortir del seu niu, va veure passar un vol de coloms i en to burleta, dolent-se de no poder-los agafar, els va dir:

"Adéu siau, vol de cent coloms,
anau vius a prendre mal".

El cap de l'esbart dels coloms li va contestar rient:

"Els que volam amb el seu doble,
més tu, esparver animal,
feim el centenar cabal".

Quants n'hi ha, de coloms?

Solució: 33 coloms.

Puj a la perera a menjar peres; en cull, en menj i en deix, i quan som a baix, ni he menjat peres, ni he collit peres, ni he deixat peres. ¿Com pot esser?

Solució: A la perera hi havia tres peres, en menj una, en cull una altra i en deix una altra; com que totes les accions han estat fetes amb una sola paraula, difícilment es pot usar el plural "peres".

Fuga de vocals

J. .M P.NS.V. Q.. S.S D.N.S
.R.N C.M S.NT H.N.R.T,
Q.. C.R. D. M.L D. C.P.
.LL.S P.R D.R-N. S.N B.N.S;
H.M. Q.. S. P.S. .MB D.N.S
S.MPR. .N S.RT .SC.L.BR.T

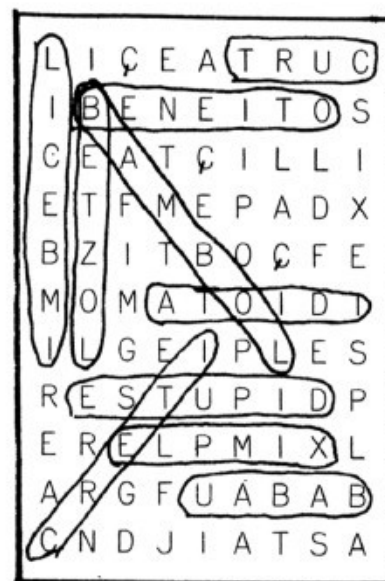
Fuga de vocals del número passat:

Sant Antoni de Viana,
dia desset de gener;
venturós s'homo qui té
sa dona que no l'engana.

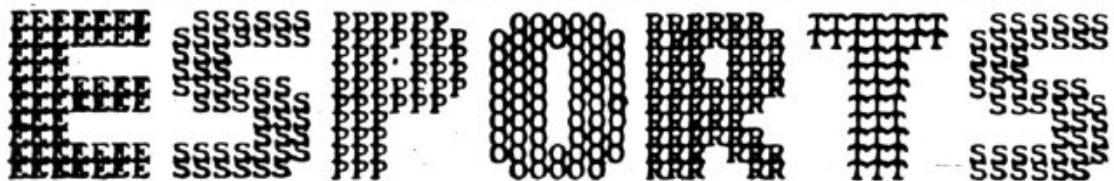
Sopa de lletres

Es tracta de localitzar 10 sinònims d'orgullós. Com ja sabeu, es poden llegir en horitzontal, vertical i diagonal, a l'endret i a l'enrevés.

Solució a la darrera sopa de lletres. Recordareu que es tractava de localitzar 10 sinònims de "beneit".

Sant Antoni és un sant vell,
es més vell que hi ha a la mar;
ja que ell no pot refrescar
refresquem noltros per ell.

ESCACS

Com ja informàvem al número passat, l'equip d'escacs d'Algaida a la darrera jornada es jugava la permanència a la categoria de preferent. Els nostres jugadors no pogueren assegurar-se aquesta permanència, però varen aconseguir classificar-se per jugar la promoció; per tant, es mantenen les esperances de continuar la propera temporada a dita categoria; tot depèn de que es faci un bon paper als partits de promoció.

Anim i endavant!

BILLAR

Els nostres billaristes es tornen a organitzar; de moment, els esforços van encaminats a l'organització del Campionat de Balears a una banda; si les gestions fructifiquen, aquesta prova es faria a Algaida dins aquest mateix mes de març. Esperam que tot vagi bé i els aficionats a ses caramboles disfrutin una vegada més de veure els millors jugadors de billar illencs juntament amb els billaristes locals.

FUTBOL

Els equips de futbol del nostre poble han obtingut aquest mes de febrer resultats molt diferents. Per una part, hem de consignar una magnífica reacció de l'equip de primera re-

gional, que des de que començà la segona volta no ha perdut cap partit i ha eliminat els negatius que tenia. Aquesta reacció és molt estimable, sobretot si tenim en compte que s'ha jugat contra uns quants dels gallets del grup. De moment s'ha situat a la zona mitja de la classificació i esperam que siguin remontant llocs. Aquests són els resultats:

Algaida - Rafal 3-1
Sóller - Algaida 0-0
Algaida - La Real 2-1
Algaida - Sallista 2-0

Els nins segueixen amb la seva regularitat, encara que sigui fent molt pocs gols a favor ja que els resultats darrers han estat:

Santanyí - Algaida 1-0
Algaida - Barracar 0-0

En quant als juvenils pareix que han entrat dins una baixada de joc, ja que durant el darrer mes han perdut els dos partits que han jugat. Esperam que la recuperació no es faci esperar, perquè equip n'hi ha i ho han demostrat fa ben poc. Vet aquí els resultats:

Algaida-Ses Salines 0-2
Felanitx-Algaida 3-0

On ja no té remei la cosa és amb l'equip dels veterans. L'equip de Ses Canyes ha estat desqualificat de la competició. Motius? La raó exposada per la Federació és la malcriadesa; això

és discutible, però el fet és que han estat expulsats de la competició.

Això significa que pel que fa a "viejas glorias" només podrem informar de qualque partit amistós. Esperem que la pròxima temporada tot vagi millor.

Joan Trobat

E S S A I G

Bolletí de l'Obra Cultural
d'ALGAIDA

mensual D.L. P.M. 495-1980.

dirigeixen: Delfí Mulet

Francesc Antich

administra: Llorenç Oliver
mecanografia: Mireia Mulet
fotografia: Joan Balaguer
dibuixen: Jaume Falconer
col.laboren: Andreu Oliver

Pere Mulet
Jaume Balaguer
Alexandre Pizà
Joan Trobat
Joan Mulet
Cat. Martorell
Xesc Oliver
Antoni Garau
Jerònia Oliver
Miquel Serra

Domicili: Rei, 1. ALGAIDA
Tel. 665042/272576

ES SAIG es responsabilitza
només de l'Editorial.

Imprimeix: Apostol y Civilizador. PETRA.

una xerradeta amb...

les alumnes de català

Un grup de persones, dones casades la majoria, han demostrat gran interès per seguir un curset de llengua catalana que cada divendres a les vuit i mitja es dona al local d'Obra Cultural, deixant les feines de casa i els seus al.lots per assistir-hi. També una estrangera, casada a Pina, cada divendres se lleva la peresa i ve cap a Algaida per aprendre la nostra llengua.

Hem parlat una estona amb unes quantes "alumnes".

-Per què feis aquest curset de català?

-Perque mos feia il.lusió sebre un poc sa nostra llengua ja que no vàrem tenir s'oportunitat d'aprendre-la quan era s'hora; per sebre contestar qüestionaris que arriben per ca nostra redactats en català, o qualsevol classe de papers i documents, i mos fa ràbia no entendre-los; perque es sebre no ocupa lloc i hem volgut aprofitar aquest servei que ens ofereix l'Obra Cultural Balear; per poder ajudar els nostros fills en sa feina que duen de s'escola,... Es motius són molts i variats.

-Heu notat millores d'ençà que hi assistiu?

-Sí, tenim més seguretat, ara ja llegim més depressa i no feim tantes faltes. Però també mos donam compte que mos falta molt per aprendre i que una hora setmanal és poc.

-A part d'aquesta hora de classe, feis pràctiques durant sa setmana?

-Sí, ajudam els nostros fills, escoltam amb atenció s'Informatiu Balear, llegim qualche cosa, i sobretot feim sa feina que mos dona sa professora.

-Quines lectures en català preferiu?

-Ses Rondalles, Es Saig, els articles en català de s'Ultima Hora, llibres de contes des nostros fills, i

també intentam llegir qualche novel.la, com ara, per exemple, "Panorama amb dona" d'en Miquel Angel Riera, la presentació de la qual es va fer aquí i mos agradaren ses coses que se comentaren sobre sa novel.la i mos va fer ganes de llegir-la.

-Quina entitat organitza i patrocina aquest curset?

-L'Obra Cultural Balear; a noltros no mos costa res perque som socis.

-Voleu dir qualche cosa més?

-Sí, aprofitam per donar ses gràcies a sa professora que desinteressadament mos ensenya sa nostra llengua i sa nostra història, ja que després de sa classe de llengua mos explica coses molt interessants relacionades amb so nostro passat. També volem dir que no és tan difícil com pareix i que altres dones en se mateixes condicions que noltros podrien animar-se; els asseguram que s'ho passaran bé i estaran satisfetes de veure que aprenen aviat.

Catalina Ballester